

FIIA 14/2014

COMMENT

Mari Neuvonen
Vanhempi vieraileva tutkija
Ulkopoliittinen instituutti

Mitä EU voi tehdä Gazan hyväksi? Olemassa olevia välineitä tulisi käyttää edistämään Gazan saarron lopettamista

Jotta EU voisi edistää Gazan saarron purkamista, sen tulisi keskittyä miehityillä palestiinalaisalueilla toimiviin siviilikriisinhallintaoperaatioihinsa. Samalla unioni voisi edistää ruohonjuuritasolla luottamuksen rakentamista, joka on edellytys kestävä ratkaisun löytämiseksi Gazaan.

Viimeisin Israelin ja Hamasin välinen sota päättyi elokuun lopussa Egyptin välittämään tulitaukoon. Eurooppa-neuvosto ilmaisi elokuun lopun päätelmissään olevansa syvästi huolissaan Gazan katastrofaalisesta humanitaarisesta tilanteesta ja toisti EU:n olevan valmis ”edistämään konkreettista ja kestävä ratkaisua”.

Neuvoston mielestä tavoitteena pitäisi olla Gazan alueen palestiinalisväestön elinolojen parantaminen lopettamalla Israelin harjoittama Gazan-eristyspolitiikka. Eurooppa-neuvosto linjasi myös, että Gazan avaamista tulisi tukea kansainvälisillä valvonta- ja todentamistoimilla, joilla varmistetaan sopimuksen ”täysimääräinen täytäntöönpano”.

Kairon tulitaukosopimuksessa puolestaan todetaan, että Gazan rajat on saatava pikaisesti avattua. Maarajojen avaamisen lisäksi Gazaan pitäisi saada toimiva satama ja lentokenttä ulkomaankaupan mahdollistamiseksi.

EU voisi osallistua etenkin Gazan rajakysymysten ratkaisemiseen. Unionin ei kannata jäädä toimiton odottamaan asiaan ratkaisua kansainvälisistä neuvotteluista, vaan niiden rinnalla unioni voisi hyödyntää yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikkansa välineitä. Nämä kaksi väylää eivät ole toisilleen vastakkaisia, vaan täydentävät toisiaan. EU:n

omien operaatioiden hyödyntäminen ei myöskään vahingoittaisi EU:n osallistumista Lähi-idän rauhanprosessiin.

Gazan ja Israelin välillä on nykyään viisi rajanylityspaikkaa, ja Gazan ja Egyptin välillä yksi. Rafahin rajanylityspaikka Gazan ja Egyptin rajalla on toiminut pääasiassa henkilöliikenteen ylityspaikkana, mutta Egypti on aiemmin sallinut Rafahin kautta kuljetettavan myös vähäisessä määrin tavaroita ja humanitärisiä avustuskuljetuksia. EU:n tulisi keskittää tukensa alkuvaiheessa juuri Rafahiin, koska unionilla on sieltä jo aiempaa kokemusta. Myöhemmin EU:n asiantuntemusta voitaisiin hyödyntää myös muilla rajanylityspaikoilla.

Yksi keskeinen edellytys Gazan saarron purkamiselle on, että Gazan rajojen hallinta palautetaan Hamasilta palestiinalaishallinnon turvallisuusviranomaisille. Tämä edellyttää Gazaa hallitsevan Hamasin ja Länsirantaa hallitsevan palestiinalaishallinnon välistä sopua. Gazaan on myös viipyilemättä perustettava palestiinalaishallinnon alaiset poliisi- ja oikeuslaitokset, ja niiden työntekijät on koulutettava tehtäviinsä. Tässä työssä EU pystyy tarjoamaan osaamistaan ja kokemustaan.

EU:lla on vuodesta 2005 lähtien ollut miehityillä palestiinalais-

alueilla kaksi siviilikriisinhallintaoperaatiota. Näistä ensimmäinen on rajavalvontaoperaatio Rafahissa (EUBAM Rafah), jossa vuosina 2005–2007 koulutettiin palestiinalaisia raja- ja tulliviranomaisia ja rakennettiin luottamusta israelilaisten ja palestiinalaisten kesken. Hamasin otettua vallan Gazassa vuonna 2007 operaatiota on supistettu, mutta se on jatkanut palestiinalaishallinnon alaisten viranomaisten kouluttamista.

Toinen EU-operaatio on EUPOL COPPS, joka on vuodesta 2005 lähtien tarjonnut koulutusta ja tukea palestiinalaisten poliisi- ja oikeuslaitoksille Länsirannalla. Operaation valtuudet mahdollistaisivat sen toiminnan laajentamisen myös Gazan alueelle. Tätä mahdollisuutta ei ole koskaan käytetty Israelin aiemman tiukan vastustuksen vuoksi.

EUBAM Rafah -operaation aktivoimisen laillisena perustana toimisi yhä Israelin ja palestiinalaishallinnon vuonna 2005 tekemä liikkuvuus-sopimus. Palestiinalaispoliisien tuntuva läsnäolo Rafahin rajanylityspaikalla voisi huojentaa Egyptin turvallisuusshuolia.

Kaikkia tulitaukosopimuksen ehtoja ei ole vielä täytetty tai edes määritelty, ja lisäksi pöydällä on vaikeita avoimia kysymyksiä, kuten Israelin vaatimus Gazan demilitarisoinnista.

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

---

(09) 432 7000

Fax

---

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Nämä ongelmat eivät kuitenkaan saa estää EU:ta toimimasta.

EU:n etuina ovat sen kaksi hyvin toimivaa siviilikriisinhallintaoperaatiota, joissa on saatu vuosien kokemus palestiinalaishallinnon poliisivoimien kouluttamisesta. Näiden operaatioiden täysimääräinen aktivointi niiden nykyisten toimivaltuuksien puitteissa ei sotisi Lähi-idän rauhanprosessin tavoitteita vastaan. Pienet askeleet, jotka edistäisivät Hamasin ja palestiinalaishallinnon keskinäistä sopua, voisivat päinvastoin tukea kansainvälisiä neuvotteluja, joita joudutaan käymään nopeasti muuttuvassa ja epävarmassa ympäristössä.

Lisäksi nykyinen taloudellinen tilanne edellyttää, että EU saa vähemmällä aikaa enemmän ja pyrkii hyödyntämään saatavilla olevat keinot tehokkaasti. Tämänkin vuoksi olemassa olevien operaatioiden täysimääräinen hyödyntäminen olisi järkeenkäypää. EU:n on aika ottaa päättäväisempi rooli työssä Gazan saarron purkamiseksi.

Ulkopoliittinen instituutti on eduskunnan yhteydessä toimiva, riippumaton tutkimuslaitos. Instituutti tuottaa korkeatasoista tutkimusta, joka tukee poliittista päätöksentekoa ja avointa keskustelua niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Instituutin julkaisut käyvät läpi sisäisen editointiprosessin, mutta julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.